

De firma- of bedrijfsperforaties van België (2)

(Vervolg lezing van Leon H. Janssen; uit: *Perfinpost* nr. 20, feb 1992)

Zoals reeds voornoemd werd het perforeren met firma-initialen vanaf 1872 ook in België door de posterijen toegestaan.

In de dienstorder van 's-lands posterijen van 6 oktober 1872 lezen wij het volgende:

'De Engelse handelshuizen en particulieren firma's zijn met de posterijen overeengekomen, hun aangekochte postzegels te voorzien van hun initialen in de vorm van een geponste perforatie door het zegelbeeld.

Deze handelswijze, bekend onder de naam 'Sloper', heeft ten doel te verhinderen, dat de aangekochte postzegels voor hun correspondentie, door derden worden doorverkocht of door vreemden worden gebruikt.

De Belgische postadministratie aanvaardt dit systeem voor 's-lands post- en telegraafzegels. De frankering van de correspondentie blijft hetzelfde in behandeling.'

In 1879 vinden we een volgende dienstorder gedateerd, 15 oktober met het volgende bericht:

'De postale Wet ten uitvoer gebracht op 30 mei 1879. (deze wet herziet de interne postale regels die van kracht worden op 1 november 1879. De belangrijkste veranderingen van deze Wet worden geïntroduceerd samen met de Besluiten van 12 en 14 oktober, waarin de uitvoering wordt geregeld in de hieronder staande samenvatting.)

Postzegels:

De postzegels mogen voorzien zijn van geponste gaatjes in de vorm van de initialen van de verzenders. Ze mogen geen verdere behandeling of verandering ondergaan op straffe van ongeldigheid. Ook ongeldig zijn die postzegels die reeds bevestigd zijn geweest en die men heeft verwijderd van brieven en briefkaarten.

Er wordt ook aan herinnerd dat het wetboek van strafrecht het namaken van de nationale, alsook van de buitenlandse postzegels bestraft, evenals het te koop aanbieden, het in omloop brengen of het gebruik ervan.

Tevens is het verboden het verwijderen van het stempelmerk dat aangeeft dat de postzegels reeds gebruikt zijn, of het gebruik van de op die manier behandelde zegels. De waarde van de voor correspondentie te gebruiken postzegels, wordt vastgesteld door de bevoegde instantie.' (tot zover deze dienstorders)

Een van de eersten in België die van deze geboden gelegenheid gebruik wist te maken, was het bankbedrijf 'Banque de Paris et des Pays-Bas' te Brussel. Zij voorzag haar postzegels met de initialen 'B.P'.

Vele bedrijven volgden dit voorbeeld waardoor er vele honderden verschillende zijn ontstaan, sommige in monogrammen of cijfers, maar het overgrote deel met firma-initialen.

Te vermelden valt, dat de firma Sloper tijdens de Tweede Wereldoorlog diverse voltreffers te incasseren kreeg, zodat alle tot dan toe bestaande archieven verloren zijn gegaan.

Inmiddels is er een Catalogus van de Perfins van België 1985 van W.A. Smetsers en H. Smit.

Vervolgen wij nu onze reis door de 'perforatiegaatjes': in het begin perforeerde Joseph Sloper zelf in opdracht voor de bedrijven de postzegels. Dit gebeurde gedurende een zeer korte periode.

Naderhand plaatste hij bij hun een machine zodat zij naar believen, hun postzegels konden perforeren.

Dit perforeren moeten we als volgt zien; men scheurde enkele rijen postzegels van een vel en plooiden deze samen tot een 'pakje'. Vervolgens werd dit pakje onder de perforatiemachine gelegd. Door met de hand een hendel over te halen, ponste men de gaatjes in de postzegels.

Dit verklaart de verticale, horizontale, kopstaande en in spiegelschrift voorkomende mogelijkheden van de firmaperforaties.

Er zijn ook briefkaarten geperforeerd. Maar zij zijn in aantal veel schaarser omdat het perforeren van deze briefkaarten een voor een diende te gebeuren omdat het papier (karton) veel dikker was, waardoor perforatienaalden konden breken.

Van Engeland zijn ook krantenbandjes bekend; van België echter heeft men er -bij mijn weten- uit de beginperiode (tot 1900) nog geen gevonden.

Door gegevens uit te wisselen met verzamelaars van Belgische perfins over de gehele wereld -met name die in de U.S.A.- heb ik enig idee gekregen over de gebruiksperiode, die ik zo nauwkeurig mogelijk (aanpassingen volgen nog steeds) heb weergegeven, evenals het gebruik op de emissies (op de tussenliggende emissies of reeksen komen deze perforaties dan ook voor); dit ter informatie.

De diameter van de gaatjes werd, door het zegel op een zwarte ondergrond te plaatsen, te vergroten tot 10 keer (of meer) de ware grootte, gemeten en gedeeld door 10 (of meer). Ditzelfde procédé was van toepassing bij de hoogte der perforaties.

Sommige handelshuizen, -met name Banken- hadden vestigingen door het gehele land. Een zo'n bank wil ik even aanhalen, omdat zij tussen de 20 en de 30 van deze perforeermachines moet hebben gebruikt in haar vestigingen. Dit is het bankhuis Credit Lyonnaise.

De Red Star Line in Antwerpen gebruikte oorspronkelijk een monogram in de vorm van een STER. Iets later zien wij een andere machine bij deze compagnie, die het zegel nu wist te benutten voor een soort reclame 'Red Star Line' en weer later de afkortingen van deze drie woorden (naar alle waarschijnlijkheid heeft de overheid zich gestoord aan deze manier van perforeren), vandaar de afkorting naar R S L'.

De postale overheid heeft zelf ook gretig gebruik gemaakt van deze geboden mogelijkheid, want vanaf 1930 zien we dat de Regie Der Posterijen -met name het Bestuur de Postchecks- in Brussel voor haar speciale Diensten, tenminste 6 perforatiemachientjes gebruikt met de cijfers 1, 2, 4, 5, 6 en 8.

Prive-perforatie (half officieel)

ter gelegenheid van de IMABA (Internationale Marken Ausstellung BAsel) verleende de ministers van Zwitserland en België hun goedkeuring aan deze perforatie. Van 19 waarden beider landen werden van deze perforatie voorzien en waren gedurende 10 maanden geldig op luchtpostzendingen verzonden vanuit Zwitserland of België.

Maxi en Mini

De grootste perforatie in België telt 254 gaatjes en werd op gehele vellen aangebracht. De hoogte is 40 mm en ze werd gebruikt door het Bestuur, is: REGIE DER POSTERIJEN - "CAISSE D'ESPARGNE", (is Spaarbank). Deze perforatie vindt men maar ten dele op zegels.

De kleinste perforatie in de vorm van een rosette telt 7 gaatjes en is 3 mm hoog. ook zij werd gebruikt door de Regie der Posterijen - Bestuur der Postchecks te Brussel.

Einde van de lezing